

Tiedote kunta-alan toimijoille
23.1.2018

Tietoa rajapintavelvollisuuksista kunta-alan toimijoille

Liikennepalvelulaki velvoittaa kaikkia liikenteen toimijoita jakamaan tietoja omista palveluistaan alan muidenkin toimijoiden käyttöön.

Liikennepalvelulaki on tuonut uusia velvollisuuksia myös kunta-alalle. Rajapintojen avaamisvelvoite tuli voimaan 1.1.2018, vaikka pääosa liikennepalvelulain sisällöstä tulee voimaan vasta 1.7.2018.

Kunta-alaa koskevia rajapintojen avaamisvelvoitteita on kaksi, joista olennaisten tietojen velvoite koskee kaikkia henkilöliikenteen liikkumispalveluiden tarjoajia ja toinen vain niitä tahoja, joilla on lippu- ja maksujärjestelmä. Tietojen avaaminen tapahtuu rajapintojen kautta. Rajapinnan avulla voidaan välittää tietoa kahden järjestelmän välillä.

Velvoitteet koskevat laajasti eri henkilöliikenteen toimijoita ja kunta-alalla ne koskevat kaikkea kunnan järjestämää avointa henkilöliikennettä. Esimerkiksi jos kunnan koululaisille on järjestetty koulukuljetus, jota myös muut saavat käyttää, on tämä avointa liikennettä ja sen tiedot tulee avata. Mikäli kyseinen palvelu on suunnattu vain tietyille koululaisille eikä kyytiin oteta muita, on palvelu suljettua ja sen tietoja ei tarvitse avata. Avaamisveloitteeseen ei vaikuta se millä kulkuneuvolla kuljetuksia tehdään tai minkälainen sopimus kuljetuspalvelusta on tehty.

Avattuja tietoja tullaan käyttämään mm. nykyistä laajempien reittioppaiden ja liikennepalveluiden tekemiseen. Tietojen avaaminen on siis hyvä tapa kertoa omista palveluistaan ja saada niille mahdollisesti lisää käyttäjiä.

Olennaiset tiedot

Ensimmäinen velvoite koskee ns. olennaisia tietoja, joita ovat mm. reitti-, pysäkki-, aikataulu-, hinta-, sekä palvelun saatavuudesta ja esteettömyydestä kertovat tiedot. Kaikki tiedot eivät ole olennaisia jokaisen palvelun osalta vaan palvelun luonne määrittelee olennaisten tietojen sisällön. Tarkemmat tiedot olennaisten tietojen velvoitteesta löytyvät valtioneuvoston liikkumispalveluita koskevista olennaisista tiedoista annetusta asetuksesta (643/2017).

Liikkumispalvelun tarjoaja on vastuussa veloitteen täyttämisestä. Kilpailutetussa liikenteessä vastuu olennaisten tietojen avaamisesta tulee päättää jo kilpailutusvaiheessa ja mainita vastuutaho liikennöintisopimuksessa. Lähtökohtana on, että aikataulun mukaisessa liikenteessä se, joka päättää aikataulut vastaa siitä, että tarvittavat tiedot avataan. Esim. jos kunta kilpailuttaa bussiliikennettä, tällöin se lähtökohtaisesti myös vastaa tietojen avaamisesta. Vastaaminen ei tarkoita sitä, että kunnan tarvitsee se tehdä itse, pääasia on, että kunta huolehtii siitä, että tiedot avataan.

Tietojen avaaminen käytännössä

Edellä mainittujen rajapintojen tiedot voidaan avata kolmella vaihtoehdoisella tavalla, joista kunta voi valita itselleen parhaiten sopivan:

- Toteuttaa oma olennaisten tietojen rajapinta.
- Sopia esim. kuljetuspalvelun kanssa, että he vastaavat tietojen avaamisesta tai tehdä yhteistyötä jonkun muun toimijan kanssa.
- Hyödyntää rajapintojen avaamiseen Liikenneviraston NAP-palvelua.

Avaamistavasta riippumatta kaikkien tulee viedä tiedot Liikenneviraston NAP-palvelukatalogiin ja pitää ne ajantasalla. Tarkoituksena on, että katalogiin kootaan kaikki rajapinnat, josta ne on helposti löydettävissä yhdestä paikasta. Tietojen avaamista myös valvotaan NAP-palvelukatalogin kautta.

Lippu- ja maksujärjestelmän myyntirajapinnan avaaminen

Toinen velvoite koskee niitä henkilöliikenteen tie- ja rautatietoimijoita, joilla on käytössään lippu- ja maksujärjestelmä. Heidän tulee avata myyntirajapinta perushintaisen kertalipun osalta. Poikkeuksen muodostavat ainoastaan muuta kuin toimivaltaisen viranomaisen liikennettä hoitavat kuljetuspalvelut ja mikäli toteuttaminen ei ole teknisesti tarkoituksenmukaista eikä kohtuullista. Mikäli kunnassanne on käytössä sähköinen lippu- ja maksujärjestelmä, on hyvä sopia järjestelmätoimittajan kanssa rajapinnan avaamisesta.

Lippu- ja maksujärjestelmien rajapintojen käyttö vaatii aina sopimuksen tekemistä rajapinnan avaajan ja käyttäjän välillä. Sopimuksessa kannattaa sopia mm. vastuukysymyksistä, tietoturva- ja tietosuojasioista. Rajapintojen kautta tarjottaviin tietoihin voi toimija liittää käyttöehtoja.

Sovittavista asioista saa tietoa Viestintäviraston vetämästä Lippu-projektin laatimista käytännönsäännöistä. Projekti on myös tuottanut esimerkkirajapinnan, joka on nähtävissä LIPPU-projektin sivuilla.

Tieto lippu- ja maksurajapinnasta on tallennettava myös NAP-palvelukatalogiin.

Muista lainsäädäntöön liittyvistä 1.7.2018 voimaan tulevista muutoksista viestitään keväen 2018 aikana. Tietoa päivitetään koko ajan Trafín ja Liikenneviraston sivuille, joiden osoitteet näkyvät alla.

Ohjeet NAP-palvelukatalogin päivittämiseen löytyvät yhteystietojen alta.

Lisätietoja:

Liikkumispalveluiden tietojen avaamisesta (muut kuin NAP-palvelukatalogiin liittyvät kysymykset) [Liikkumispalvelun tiedot avoimeksi 1.1.2018](#)
sähköposti: liikkumispalveluidentiedot@trafi.fi
puhelin: 029 534 5050

Lisätietoja NAP-palvelukatalogista: www.liikennevirasto.fi/nap,
sähköposti: joukkoliikenne@liikennevirasto.fi
puhelin: 029 534 3434

Lippu-projekti www.viestintavirasto.fi/lippu
sähköposti: lippu@ficora.fi

Kaikille avoimen säännöllisen liikenteen tallentaminen NAP-palveluun:

Tarkista ensin, löytyvätkö NAP:iin ilmoitettavan liikenteen reitti- ja aikataulutiedot digitaalisessa muodossa esimerkiksi kunnan tai liikenteenharjoittajan sähköisistä, koneluettavista rajapinnoista.

- 1. Mikäli näin ei ole, reitti- ja aikataulutiedot voi digitoida Liikenneviraston tarjoaman RAE-työkalulla** (Reitti- ja Aikataulu Editori). Huom! Reitti- ja aikataulutietojen ilmoittaminen NAP-palveluun koneluettavana rajapintana on pakollista!
 - RAE-työkalun käyttöön tarvitaan Liikenneviraston **Extranet-tunnukset**. RAE-työkalusta ja tunnuksista löytyy lisää tietoa osoitteesta: www.liikennevirasto.fi/rae. Käyttöohjeen löydät [tästä](#) linkistä sekä Liikenneviraston RAE-sivulta.
 - Kun reitit ja aikataulut on digitoitu RAE-työkalulla, työkalu tuottaa seuraavana päivänä **koneluettavan www-osoitteen** välilehdelle "Tietojen vienti". Ota tämä osoite talteen.
- 2. Siirry sivulle www.finap.fi ja rekisteröidy palveluun.** Linkki käyttöohjeeseen löytyy kirjautumisen jälkeen NAP-sivun oikeassa yläkulmasta tai [tästä linkistä](#).
- 3. Luo uusi palveluntuottaja NAP-palvelussa.** (esimerkiksi Sastamalan kaupunki tai Hausjärven kunta)
- 4. Lisää uusi palvelu NAP:ssa ja valitse liikkumispalvelun tyyppiä "Säännöllinen aikataulun mukainen liikenne"**
- 5. Täytä avautuneella lomakkeella kysytyt tiedot ja seuraa lomakkeen infotekstejä.**
- 6. Mikäli sinulla on omia tai kumppanin tuottamia koneluettavia rajapintoja, täytä ne kohtaan "ulkoiset rajapinnat".**
 - Lisää NAP:n lomakkeelle tähän kohtaan joko RAE-työkalusta saamasi verkko-osoite tai esim. kunnan tai liikenteenharjoittajan koneluettavan rajapinnan verkko-osoite. **(Huom! Ihmissilmin luettava verkkosivu ei riitä!)**
 - Nimeä rajapinta asianmukaisella nimellä, esim. "reitti- ja aikataulutiedot".
 - Täytä myös tiedot rajapinnan muodosta sekä lisenssistä/käyttöehdosta. (RAE-työkalusta saadun rajapinnan muoto on GTFS ja lisenssi on CC BY 4.0.)
 -
- 7. Mikäli et ole täydentänyt yhtään ulkoista rajapintaa, täytä lomake loppuun asti. Mikäli lisäämäsi ulkoiset rajapinnat ovat vajavaisia, täytä myös loppuosa lomakkeesta.**
- 8. Tallenna lopuksi täyttämäsi tiedot ja julkaise tiedot.** Julkaistun palvelun tietoja voit katsoa palvelukatalogista. Palvelua pääset muokkaamaan myöhemmin "Omat palvelutiedot"-välilehdeltä.